

Čeština pro zrakově postižené – 2. stupeň ZŠ

Čeština pro zrakově postižené je počítačový program zaměřený na výuku, zkoušení a procvičování mluvnice jazyka českého (pravopis, jazykové jevy, rozборы...), který je určen především jako doplněk pro vzdělávání nevidomých a slabozrakých žáků 5. – 9. ročníku v celé České republice.

- Celý program dodržuje zásady Blind Friedly.
- Všechny informace zobrazené na monitoru jsou uživateli předčítány prostřednictvím „screenreaderu“ – Jaws.
- Informace zobrazené na monitoru jsou vždy zobrazeny (a čteny) ve stejném logickém pořadí (popis úkolu, zadání, možnosti řešení).
- Ovládání programu je možné pomocí myši i klávesnice, za použití funkčních kláves a klávesových zkratk.

V distribuované verzi je již program ve všech svých úkolech naplněn velkým množstvím slov, slovních spojení a vět, které vycházejí ze současných metodik a doporučené literatury pro český jazyk. V programu je možné vybírat procvičovaná slova, slovní spojení a věty i doplňovat nová slova, slovní spojení a věty pro všechna cvičení, takže program může být vhodným dynamickým pomocníkem pro pedagogy a pro žáky může být naplněn vždy novým obsahem.

Samozřejmostí programu je nastavení počtu řešených úkolů, zvukové a hlasové vyjádření pochval či „pokárání“, zobrazit dosažené výsledky jednotlivých žáků (což může být podkladem pro hodnocení žáka).

Program je vytvořen tak, že splňuje zásady SIPVZ.

Program je vytvořen v prostředí DELPHI jako Win32 aplikace a je ho možné používat na všech počítačích vybavených operačním systémem Windows XP se zvukovou kartou a CD ROM mechanikou.

Program obsahuje elektronickou kontextovou nápovědu (Help), kterou si můžete vyvolat v jednotlivých úkolech stiskem klávesy F1.

Řešitelský tým projektu:

Na straně Školy pro slabozraké a nevidomé, Hlinky 156, 603 00 BRNO:

- Radka Bilíková, Ing., učitelka informatiky, ICTK
- Eva Miksová, Mgr., učitelka ČJ a D, výchovný poradce

Na straně Občanského sdružení Petit, Rooseveltova 51, 779 00 OLOMOUC:

- Jiří Menšík, Ing., OSVČ a předseda o.s.PETIT, systémový inženýr, programátor, analytik
- Milan Finsterle, Mgr., OSVČ a místopředseda o.s.PETIT, numerický matematik, programátor.

Instalace programu

Vložte CD ROM do čtecí mechaniky.

Pokud máte na svém počítači povolené automatické spuštění instalace (tzv. Autorun), instalace se sama po několika sekundách rozběhne.

Pokud se instalace sama nerozběhne, zkuste jeden z níže popsanych způsobů spuštění instalace:

- První způsob, jak lze spustit instalaci: Poklepáním myši otevřete na pracovní ploše Windows složku "Tento počítač" a dalším poklepáním vyberte ikonu CD-ROM (obvykle disk D:). Z nabídnutých ikon dvojklikem zvolte soubor SETUP.EXE.
- Druhý způsob, jak lze spustit instalaci: Start (vlevo dole na pracovní ploše Windows). Z nabídky zvolte příkaz Spustit. Do příkazového řádku napište příkaz d:\setup.exe (je-li D písmeno pro vaši CD-ROM mechaniku) a klikněte myší na tlačítko OK.

Po spuštění instalačního programu se objeví úvodní informační okno instalce programu. V průběhu instalace se nainstalují všechna potřebná data do vašeho počítače. Úvodní okno instalace programu ČEŠTINA PRO NEVIDOMÉ vás informuje o verzi programu a doporučuje ukončit všechny spuštěné aplikace (programy), pro zamezení konfliktů v průběhu instalace. Kliknutím na tlačítko **Další** přejdete do další fáze instalace, tlačítkem **Storno** máte možnost instalaci ukončit. Instalaci jde pomocí tohoto tlačítka ukončit v jakékoli fázi instalace po kladné odpovědi na tento dotaz: Instalace nebyla dokončena. Pokud nyní skončíte, program nebude nainstalován. Pro úspěšnou instalaci spusťte tento program jindy. Opravdu chcete ukončit instalaci?

V další fázi instalace máte možnost změnit umístění programu na vašem pevném disku. Standardně je program umístěn v adresáři: **C:\Program Files\Petit\Čeština1**. Umístění programu můžete změnit přímým zapsáním cesty, nebo výběrem disku a následným výběrem adresáře. Zároveň jste v tomto okně informováni, kolik místa na disku je potřeba pro instalování tohoto programu. Tlačítkem **Další** se přesunete do dalšího okna instalace.

Další okno před vlastním kopírováním souborů z CD do počítače je informativní a je různé podle toho, co jste volili v předchozích oknech. Pokud chcete změnit nastavení instalace klikněte na tlačítko **Zpět**. Pokud chcete v instalaci pokračovat klikněte na tlačítko **Další**. Při kopírování souborů do počítače máte možnost sledovat průběh kopírování.





V průběhu instalace musíte potvrdit umístění podpory databází BDE.

Poslední okno instalace vás informuje o úspěšném dokončení instalace a o způsobu spuštění programu. Okno uzavřete kliknutím na tlačítko **Dokončit**.

Odinstalování programu

Ve složce **Čeština1** klikněte na soubor UNINS000.EXE, nebo klikněte na ikonu Tento počítač. Zvolte Ovládací panely a poté Přidat nebo odebrat programy. V seznamu vyberte řádek **Čeština pro nevidomé** a klikněte na tlačítko Přidat či odebrat. Operační systém pak automaticky odinstaluje program z vašeho počítače.

Licenční podmínky

Všechny softwarové části a data, příručka programu, jakož i koncepce programu a dat jsou chráněny autorským právem. Při souhlasu s touto licenční smlouvou kupující obdrží nevýhradní právo k používání tohoto programu na jednom PC. Toto právo není přenosné, není možno ho pronajmout nebo zapůjčovat. Tento program, data a příručku není dovoleno kopírovat, obměňovat, množit, pronajmávat, zveřejňovat, upravovat či tento program přenášet na jiný nosič dat nebo tímto způsobem používat. Tento program smí být ale k zajištění vlastních dat kopírován a archivován. Vadné originální CD bude proti předložení vadného produktu s originálem daňového dokladu v rámci zákonných předpisů (reklamační řád) vyměněny.

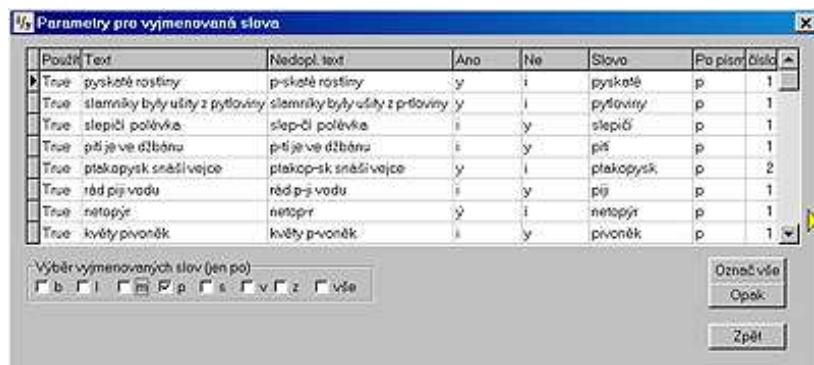
Převzetím produktu stvrzuje uživatel souhlas s těmito licenčními podmínkami.

Spuštění programu

Program spustíte kliknutím na ikonu  **Čeština pro nevidomé** umístěnou na pracovní ploše Windows.

Pro správnou funkci programu musíte mít na počítači nainstalován a spuštěn program JAWS a k počítači musíte mít připojené a zapnuté reproduktory.

Manipulace s databázemi programu



V každém úkolu lze vstoupit do databáze jednotlivých příkladů stiskem kombinace kláves ALT + P. Práce s databázemi by měla být umožněna pouze pedagogovi, proto je vstup do datbází chráněn heslem. O heslu se více dočtete v kapitole "Úvodní obrazovka programu".

Vlevo je příklad databáze z úkolu Vyjmenovaná slova.

Pomocí tlačítek v pravém dolním rohu tabulky si můžete hromadně povolit, případně zakázat vybrané položky databáze. Tlačítko "Označ vše" způsobí povolení všech zobrazených položek, tlačítko "Opak" způsobí zakázání všech dosud povolených položek

a povolení všech dosud zakázaných položek.

Jednotlivé položky ve zobrazeném výběru můžete pro úkol povolit zapsáním písmene "T" do sloupce "Použít" u vybrané položky. Chcete-li položku zakázat, napište u této do sloupce "Použít" písmeno "F" Po zadání písmene potvrďte zápis klávesou ENTER a nebo stiskněte kurzorovou klávesu – šipka dolů.

V některých úkolech (Vyjmenovaná slova k nim patří) si můžete pomocí zatržení pod tabulkou omezit povolenou (zobrazenou) množinu položek. Například pokud budete chtít procvičovat jen vyjmenovaná po písmenu P, zatrhněte okénko u tohoto písmene. V úkolu může být zatrženo i více možností najednou.

Z databáze lze vybranou položku i definitivně vymazat stiskem kombinace kláves CTRL + DEL a následnou kladnou odpovědí (kliknutím na OK) na dotaz "Delete record?"

Do databáze lze i položky přidávat na libovolný řádek databáze (stisknutím klávesy INS), a nebo na konec databáze. Konec databáze dosáhnete nejrychleji stiskem kombinace kláves CTRL + END. Jste-li na posledním řádku databáze, pak stačí stisknout kurzorovou klávesu – šipka dolů a nový řádek se na konec databáze automaticky přidá.

Při plnění nových položek do databáze je nezbytné čtít její strukturu a logiku, jinak mohou vámi doplněné příklady v úkolu fungovat zmateně.

V případě databáze Vyjmenovaných slov znamenají jednotlivé sloupce toto:

- Použití: určení zda bude položka do úkolu zahrnuta, či nikoliv – TRUE znamená povolení položky, FALSE je zakázání položky.
- Text: úplné zadání příkladu (slovní spojení), včetně správně napsaného slova, u něhož se má určovat i/y.
- Nedopl. text: nedoplněný text, který se objeví v titulku okna úkolu.
- ANO : správná varianta řešení příkladu.
- NE: chybná varianta řešení příkladu.

- Slovo: zadání slova, ve kterém se doplňuje i/y
- Po písm.: zadání písmene, po kterém se doplňuje i/y.
- Číslo: pořadí zadaného písmene ve slově (například u slova Babyka se jedná o číslo 2 – tj. Druhé B ve slově)

Použití	Text	Slovo	Číslo	Pád	Rod	Vzor
True	vychází se řemesla	řemesla	1	3	3	11
False	přeskočuje švihadlo	švihadlo	1	4	3	11
False	požívá stuhadlo	stuhadlo	1	4	3	11
False	popozí sklo	sklo	1	5	3	11
False	uvádějí ho v kukátku	kukátku	1	6	3	11
False	stělu v moku	moku	1	6	3	11
False	rysuje rysavádem	rysavádem	1	7	3	11

Číslo: 1 - jednotné, 2 - množné

Rod: 1 - mužský, 2 - ženský, 3 - střední

Pád: 1 - první, 2 - druhý, 3 - třetí, 4 - čtvrtý, 5 - pátý, 6 - šestý, 7 - sedmý

Vzor: 1 - pán, 2 - hrad, 3 - muž, 4 - stroj, 5 - předseda, 6 - sousoše, 7 - žena, 8 - síta

Určit u podstatných (přídavných) jmen: číslo, pád, rod, vzor, vše

Označeno, Opak, Zpět

U některých databází (například: Věty, Podstatná jména, Přídavná jména, Slovesa....) máte k dispozici i náhledy číselníků, které jsou na tabulce zobrazeny odlišnou barvou. Tyto tabulky slouží jen pro nápovědu a snadnější zápis údajů a orientaci v hlavní databázové tabulce. Číselníky nelze nijak upravovat.

Pro zápis nové položky do databáze využijete zobrazené číselníky tak, že do příslušných sloupců dosazované položky zapisujete jen odpovídající čísla místo textu (například vzor u podstatných jmen: 1=pán, 2=hrad, 14=stavení).

Nejsložitější plnění databází je u úkolu Věty, kde musíte určit nejen počet vět v aktuálním souvětí ale i druhy jednotlivých vět, případně i poměry mezi větami (pokud existují). Poslední sloupec v hlavní tabulce (Typ vedl. v.) slouží pro omezení výběru na datbázi a naplňuje se jen v případě, obsahuje-li souvětí jen jeden typ vedlejší věty. V opačném případě zadáváte do databáze nulu. Jednotlivých vět v souvětí může být maximálně deset. Pokud existuje více poměrů mezi větami určujete je po výběru čísla poměru.

V případě dotazů nebo problémů pište, volejte faxujte, mailujte:

Školy pro slabozraké a nevidomé, Hlinky 156, 603 00 BRNO
 tel.: 543321303, fax: 543248576, e-mail: bilikova@zsi-hlinky.cz, miksova@zsi-hlinky.cz
 Občanské sdružení Petit, Rooseveltova 51, 779 00 OLOMOUC
 tel.: 585223716, fax: 585228893, e-mail:petit@petit-os.cz